

Adalékok az „et amicorum” possessorbejegyzésekhez

Monok István hívta fel a hazai kutatók figyelmét az „et amicorum” típusú tulajdonosi bejegyzések jelentőségére, Bethlen Miklós könyveit vizsgálva összefoglalta a külföldi szakirodalom megállapításait és kijelölte megjelenésének csomópontjait. A könyvhiány miatt a nyugat-európainál feltehetően gyakrabban, a közös könyvtárhasználat jeleként ott bukkannak fel hasonló bejegyzések, ahol kimutatható valamilyen tudós közösség együttműködése. A pozsonyi humanisták (Zsámboky János, Radéczy István, Nicasius Ellebodus, Istvánffy Miklós, Georg Purkircher), a németújvári Beythék (István, András és Imre)¹ köre mellett főként a Felvidéken (Nagyszombat, Nyitra) működtek a formulát alkalmazó csoportosulások. Erdélyből a Padovában képzett „humanista baráti társaság” (Szamosközy István, Bogáti Fazekas Miklós és Korniss György) példáját hozta.²

Az alábbiakban a Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtárában (TtRENkt) fellelhető 10 kötet (17 mű) hasonló bejegyzéseit elemezve igyekszem újabb részletekkel gazdagítani az általa megrajzolt képet. A kötetek adatait a *Mellékletben* közlöm.

Újabb ismeretlen személyek

A korábbi kutatáshoz hasonlóan a possessorok egy része most sem volt pontosan azonosítható. 1659-ben Kölcsei Pál³ jegyezte az „et amicorum ejus” formulát Heerbrand tübingeni professzor teológiai *Compendium*ába (1577), amelyet a wittenbergi Bernutz-dinasztia egyik tagja kötött bőrbe (1578).⁴ A pápai kollégium vonzáskörzetében működhetett Szentmiklósi Pál és Mórággy Miklós, utóbbi Pápán, 1636-ban szerezte meg Alsted két munkáját egy kötetben. Mindketten barátaikkal együtt bírták a kolligátumot.⁵ Ladislaus Scultetus („et Amicorum”) 1639-ben a Franciscus Polygranus (OFM) postilláit tartalmazó kötettel gazdagodott,⁶ amit a 18. század elején az eperjesi minoriták vettek állományba, addig a Felvidéken vándorolhatott. Cipós István egy Melanchthon-kötetet⁷ szerzett a Pozsony vármegyei Szencen 1642-ben, majd a címlapra is felírta a nevét az „et amicor(um) ejus” megjegyzéssel. Szalkai Cipós Istvánt a címerképe szerint katonai érdemeiért nemesítette meg II. Rákóczi György Kolozsvárott, 1649-ben, az armálist Bihar vármegyében hirdették ki.⁸ Nem zárható ki, hogy az övé volt a kötet, ám nem tudjuk, hogy kikre utalhatott a közös könyvhasználat jelzésével.

Református lelkészek, tanárok, diákok

Johannes Cibenius *Lexicon*ának⁹ megkopott bőrkötésén olvasható supralibros (I. S. (?) 1548) alapján elképzelhető, hogy egykor a reformáció egyetemén tanuló diáké (talán Sárvári Jánosé)

¹ ZVARA Edina, *Nyugat-Dunántúli protestáns lelkészek könyvei a késő humanizmus korában*, szerk. MONOK István, Bp.–Szeged, Szegedi Tudományegyetem–Historia Ecclesiastica Hungarica Alapítvány, 2013 (A Kárpát-medence kora újkori könyvtárai, 9), 42–45, 80.

² MONOK István, „*Ex libris Nicolai Bethlen et amicorum*”: Az „et amicorum” bejegyzésről és a közös könyvhasználatról = *Szolgálatomat ajánlom a 60 éves Jankovics Józsefnek*, szerk. CSÁSZTVAY Tünde, NYERGES Judit, Bp., Balassi, 2009 (Humanizmus és gratuláció), 266–276.

³ Több hasonló nevű diák is feltűnik a 17. század elején a református kollégiumok anyakönyvében, egyikük 1653. május 9-én subscribált Debrecenben. Lásd: *Intézménytörténeti források a Debreceni Református Kollégium Levéltárában*, szerk. SZABADI István, Debrecen, TtREK, 2013, 275.

⁴ Jelzete: C 387.

⁵ Jelzete: O 1039.

⁶ Jelzete: I-3209.

⁷ Jelzete: C 270.

⁸ SZÁLKAI Tamás, *Armálisták és armálisták a kora újkori Biharban: A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár egyéni címeres nemeslevelei (1535–1811) és nemesi iratai alapján*, PhD-értekezés, Debrecen, DE, 2010, 85–86.

<<https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/97140/ertekezes.pdf?sequence=6&isAllowed=y>> (2015. 11. 13.)

⁹ Jelzete: G 2230.

volt.¹⁰ Bakai Benedek (a későbbi pataki rektor) még egyetemjárása első állomáshelyén, Wittenbergben juthatott hozzá 1615 és 1621 között.¹¹ Külföldi beszerzésre utal, hogy „Cassoviensis Hungar(us)”-nak vallotta magát; a legvalószínűbb, hogy Bakai wittenbergi társait rejtette az „et Amicorum ejus omnium” formula.

Szegedi Kis István *Loci communes*ének 1608. évi kiadását¹² első tulajdonosa, Tölcseki (Tölcéki/Töltszéki) M. István köttette be Frankfurtban 1625-ben, a beiratkozása évében.¹³ Bethlen Gábor unokaöccsének praceptoraként jutott el Németországba, az „et Amicorum” bejegyzése a Bethlen Péter kíséretében tartózkodó magyarokra utalhatott: tótvaradjai Korniss Mihályra, iktári Bethlen Jánosra, vargyasi Daniel Jánosra, Abaffy Lászlóra és Tornai Gáspárra. Tölcseki társasága 1626 júliusától Leidenben tartózkodott. Az ifjú gróf előmenetelével elégedetlen fejedelem és idősebb Bethlen István azonban hamarosan leváltották az addigi kíséretet. Az 1627 decemberében érkező Cseffei László, Bornemisza Ferenc és Pálóczi Horváth János vették át a nevelők szerepét.¹⁴ A két kompánia jó kapcsolatára jellemző, hogy üdvözlő verseket írtak egymás munkáihoz. A legtöbb éppen Debreceni Simonides Gáspár *Compendium Biblicum*ához készült: Cseffei, Pálóczi Horváth, Tornai és Tölcseki is a szerzők között szerepelt.¹⁵

Debreceni Simonides Gáspár fejedelmi alumnusként 1623-tól szintén Frankfurtban tanult,¹⁶ majd továbbment Franekerbe (1625. április 10.) és Leidenbe (1625. május 21., 1626. június 21.).¹⁷ Az átjavított supralibros és egy kéziratos bejegyzése szerint 1632-től ő volt a *Loci communes* tulajdonosa. Simonides „et Amicor(um)” bejegyzése már hazatérése után, Váradon született, ahol a kollégium rektoraként, majd lelkészként szolgált,¹⁸ s itt kaphatta ajándékba Tölcsekitől Szegedi Kis munkáját. Ebben az esetben a váradi tanári-lelkészi kar alkothatta az olvasói közösséget. Valamikor a század második harmadának elején (Simonides távozásának vagy feltételezett halálának időpontja: 1637) jegyezte be a nevét Medgyesi Pál a címlapra. I. Rákóczi György és Lorántffy Zsuzsanna későbbi puritán prédikátora 1637–1638 folyamán Váradon lelkészkedett, így feltehetően az ő példányáról van szó.¹⁹ 1638-ban, talán Medgyesi udvari papságra való távozásakor jutott hozzá Decsi N. Péter Váradon, tőle kerülhetett Kaszonyi Mihály („et fratris ejus”) tulajdonába. A *Loci communes* tehát a fejedelmi alumnusok útján az Odera partjáról Németalföldre, majd a Partiumba érve kézzől kézre járhatott az együtt peregrináló diákok, váradi tanárok és lelkészek körében.

Laskai Csókás Péternek az emberi test méltóságáról írott munkáját²⁰ Miskolci P. Boldizsár küldte Wittenbergből Szepsi Lentulus/(Szívós?) Jánosnak 1586-ban. 1657 szeptemberében Benedeki Márton ugyanezen példányba „egy kamarába(n) az Fejervari Scholába(n)” keltezte az

¹⁰ Johannes Sárvári 1546-ban iratkozott be. Lásd: SZÖGI László, *Magyarországi diákok németországi egyetemeken és akadémiákon, 1526–1700: Ungarländische Studenten an den deutschen Universitäten und Akademien, 1526–1700*, Bp., ELTE Levéltára, 2011 (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban, 17), 2787.

¹¹ SZÖGI, *i. m.*, 4061. Bakai 1624 májusától (majd 1625 októberétől ismét) Leidenben tanult (BOZZAY Réka, LADÁNYI Sándor, *Magyarországi diákok holland egyetemeken, 1595–1918: Hongaarse studenten aan Nederlandse Universiteiten, 1595–1918*, Bp., ELTE Levéltára, 2007 (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban, 15), 2493.), innen Oxfordba ment tovább (GÖMÖRI György, *Magyarországi diákok angol és skót egyetemeken 1526–1789: Hungarian Students in England and Scotland, 1526–1789*, Bp., ELTE Levéltára, 2005 (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban, 14), 7, majd Baselben fejezte be körútját.

¹² Jelzete: RMK 234.

¹³ SZÖGI, *i. m.*, 438.

¹⁴ MONOK István, *Adalékok iktári Bethlen Péter peregrinációja történetéhez*, I, *Idősb Bethlen István levelei, 1625–1628 = A Ráday Gyűjtemény Évkönyve*, 6, szerk. BENDA Kálmán (et al.), Bp., Ráday Gyűjtemény, 1989, 193.

¹⁵ RMK III. 1425. A művet Simonides 1628 februárjában a fejedelemnek ajánlotta. A disputálók egymást üdvözlő verseit őrző kolligátumra lásd: MONOK István, *Johannes Polyander magyar kapcsolataihoz = Tudóslevelek művelődésünk külföldi kapcsolataihoz, 1577–1797*, szerk. HERNER János, JATE, Szeged, 1989 (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez, 23), 100–105.

¹⁶ SZÖGI, *i. m.*, 390.

¹⁷ BOZZAY, LADÁNYI, *i. m.*, 42, 2500.

¹⁸ ZOVÁNYI Jenő, *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon*, szerk. LADÁNYI Sándor, 3. jav., bőv. kiad., Bp., MRE Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, 1977, 139.

¹⁹ ZOVÁNYI, *i. m.*, 397.

²⁰ Jelzete: RMK 594.

„et amicor(um) ejus” bejegyzését. A kollégium egyik kamarájában írott formula a gyulafehérvári diák vele együtt lakó társaira utalhatott.

A Johannes Angelus Politianus Bellarminusszal vitázó munkáit őrző kolligátum a 17. század utolsó évében jutott Nádudvari P. István („et Amicor(um) ejus”) tulajdonába.²¹ Nádudvari 1694-ben iratkozott be a debreceni kollégiumba,²² majd 1704 októberétől Franekerben peregrinált.²³ Nádudvari tógás diák társait, a coetus tagjait jelezheti a bejegyzés, Németalföldre már nemigen vitte magával a kötetet.

Egy másik példa debreceni vonatkozása bizonytalanabb, nem tudjuk ugyanis, hogy Csomay F(utamot) Bálint mikor szerezte Augustinus eretnekekről írott munkáját Lambertus Danaeus genfi professzor kiadásában.²⁴ 1637 májusában lett tógátus Debrecenben,²⁵ négy évre rá Franekerben subscribált, ahol Vedelius elnökletével disputált (1642).²⁶ Hazatérve 1645-ig a szatmári kollégium rektoraként működött.²⁷ Akár az iskolai, akár a tanári közösségből kikerülhettek a tulajdonos „hűséges barátai”, az újrakötéskor elveszett előzőklapok és a kötés sem segítenek tisztázni a provenienciát.

Zabolai Mihály²⁸ (egykori székelyudvarhelyi diák?)²⁹ „et Amicor(um) ejus” bejegyzését a Milotai-ágenda 1713. évi debreceni kiadásának címlapján olvashatjuk.³⁰ Fekete Csaba azt feltételezte, hogy a kolligátum második darabját, a borsodi tractusban az ordinációkor mondott „Idvességes imádságok”-at egy ismeretlen szuperintendens a felszentelése alkalmából ajándékozhatta Zabolainak.³¹ Mivel a kiadott külföldi egyetemi anyakönyvekben nem szerepel a neve, domidoctus lelkész lehetett (az ágendákat ők használták), baráti körének tagjait a prédikátori karban kereshetjük.

Konklúzió

Tartalmilag vegyes munkákra bukkantunk az „et amicorum”-ot jegyző possessorok köteteiben, főként teológiai (dogmatika, polemika, homiletika, liturgika) és filozófiai, valamint irodalmi tartalommal. Két 18. századi hazai nyomtatvány mellett nyolc művet a 16., hetet a 17. században adtak ki, vagyis nem volt túlzottan friss a minta. Új közegek: a lelkészi-tanári utánpótlást biztosító református kollégiumok (Várad, Gyulafehérvár, Debrecen, Szatmár), valamint németországi (Wittenberg, Frankfurt an der Oder) és németalföldi akadémiák (Leiden, Franeker) jelentek meg a közösségi könyvhasználat lehetséges tereként. Az olvasók a kollégiumi coetus tagjaiból, az együtt peregrinálókból, tanárokból és lelkészekből kerülhettek ki. Időkorlátként a 17. század és a 18. század első évtizedei szolgáltak.

Nem jutottunk közelebb annak tisztázásához, hogy volt-e különbség az „et amicorum” és az „et fratrum christianorum” formulák között. Meglehet, hogy csak szinonimaként alkalmazták őket, időnként talán csak egy humanista toposz tovább élésnek lehettünk tanúi. Ám ez ellen szól, hogy minden felderíthető háttérű példa kapcsán hozzárendelhetünk egy szűkebb kört a bejegyző személyéhez.

²¹ Jelzete: C 436.

²² *Intézménytörténeti források... i. m.*, 352.

²³ BOZZAY, LADÁNYI, *i. m.*, 652.

²⁴ Jelzete: C 396.

²⁵ *Intézménytörténeti források... i. m.*, 259.

²⁶ BOZZAY, LADÁNYI, *i. m.*, 160; Ferenc POSTMA, Jakob VAN SLUIS, *Auditorium Academiae Franekerensis: Bibliographie der Reden, Disputationen und Gelegenheitsdruckwerke der Univ. und des Athenäums in Franeker, 1585–1843*, Leeuwarden, Fryske Akademy, 1995 (Fryske Akademy, 760), 126. Az RMK III. nem ismeri.

²⁷ *Szatmári diákok, 1610–1852*, közread. BURA László, Szeged, JATE, 1994 (Fontes rerum scholasticarum, 5), 9.

²⁸ A korábban említett Alsted-kolligátum (Jelzete: O 1039) hasonló nevű tulajdonosának kézírásától eltérő.

²⁹ *Székelyudvarhely református és katolikus diáksága, 1670–1871*, bevez., közléteszi ALBERT Dávid, sajtó alá rend. MÁTÉ Ágnes, Szeged, SzTE, 2005 (Fontes rerum scholasticarum, 8), 297.

³⁰ Jelzete: B 1370.

³¹ FEKETE Csaba, *Ortodoxa Eklésiáknak tetszésekből...: Helyesbítések és adalékok a II. Helvét Hitvallás hazai kiadásaihoz*, MKSz, 2013/3, 318–319.

Melléklet

TtRENkt C 387

Coll. 1. HEERBRAND, Jacob: *Compendium theologiae, methodi quaestionibus tractatum*. Lipsiae, excudebat Johannes Rhamba, 1577, 8°. – VD16 ZV-7525

Coll. 2. LOSSIUS, Lucas: *Catechismus, hoc est christianae doctrinae methodus*. Witebergae, [s. n.], 1573, 8°. – A VD16 nem ismeri.

Kötés: Német típusú reneszánsz bőrkötésben. Emberalakos görgetővel díszített kötés, a táblákon lemezről nyomott képek. Az elsőn angyalok, felirata: „Os homini sublimē dedit, coelumque videre iussit et erectos at(!) coelum tollere vultus I. Bernutz. (Ovidius: *Metamorph.*, I, 84–86.). A hátsón az Utolsó ítélet, felirata: „Venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient vocem Filii Dei [...] Bernutz” (Ján 5:28).

Supralibros: S. P. 1578.

Poss.: 1) Hunc librum dono dabat Dominus Clarissimus Petrus Debreczeni Michaeli Sasvari [...] anno 1641. In aedibus suis. (előzéklap); 2) Est Pauli Kölcei et amicor(um) ejus. Anno D(omi)ni 1659. die 14 Junii. (előzéklap)

TtRENkt C 270

MELANCHTHON, Philipp: *Corpus doctrinae Christianae*. Lipsiae, in officina Ernesti Voegelini, 1565, in 8°. – VD16 M-2888

Kötés: Német típusú reneszánsz bőrkötésben. A kötéstáblákon Fides-Spes-Caritas görgető (C. G. 1562). Az első táblán a keresztre feszítés, felirata: „Sic Deus dilexit mundum ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat” (Ján 3:16). A hátsón ószövetségi jelenetek (Teremtés, rézkigyó, Mózes), felirata: „Maledictus qui non permaserit(!) in omnibus que scripta sunt” (5Móz 27:26).

Supralibros: I(ohannes?) A(nthemius?) P(esthi?) 1569.

Poss.: 1) Sum Stephani Cipos Szentsini A(nno) 1642. (kötéstábla); 2) Est Andreae Kalnai ab Anno 1693. val(et) flor(en)um 1. (kötéstábla); 3) Ex libris (Michaelis?) Szabo A(nn)o (1756?) die 18. Aprilis (kötéstábla); 4) Liber Scholae Reformatae Debrecinensis, donatus eidem a Praest(antissime) Juvene Michaelē Szabo Manyiense, dum ad regendam Scholam Ótsodiensem a nobis emit, teretur. Signatum die 2 Mart(ii) Anni 1762 per Nicol(aum) Sinai Biblioth(eca)e Praef(ectum) mpr. (kötéstábla); 5) Sum Stephani Cipos, et amicor(um) ejus (címlap); 6) Imo Georgii B. Körmendi ab Anni 1665. 3. Februar(ius).

Megj.: aláhúzásokkal és lapszéli jegyzetekkel.

TtRENkt G 2230

CIBENIUS, Johannes: *Lexicon historicum ac poëticum*. Franc., Chr. Egenolphus, [1543], in 8°. – VD16 C-2808

Kötés: Német típusú reneszánsz bőrkötésben. A kötéstáblákon Pál apostolt és Krisztust ábrázoló görgető. A középmezőben egyes bélyegzők lenyomata (ötszirmú virág, Aldus-levél).

Supralibros: (I. S.?) 1548.

Poss.: 1) Est Josephi Zákány Debrecini 1808. 15. (Maii?) (kötéstábla); 2) Est Benedicti Bakai Cassoviensis Hungari et Amicorum ejus omnium (címlap); 3) Zákány József Debr(ecen) 1807. (címlap); 4) Joannes Turgoni compar(avit) Szabadszállásini A.R.S. MDCCLXXXIII. (címlap); 5) Benedictus Bakai (hátsó kötéstábla); 6) Possidet Stephani Bekényidés. (hátsó kötéstábla)

Megj.: aláhúzásokkal.

TtRENkt C 436

Coll. 1. POLITIANUS, Johannes Angelus: *Philosophiae vel potius sophisticae eucharisticae Rob. Bellarmini Jesuitae, ad pios et sapientes partes duae...* Ambergae, ex officina typographica Schönfeldiana, 1606, 4°. – VD17 39:133958Z

Coll. 2. POLITIANUS, Johannes Angelus: *Philosophiae vel potius sophisticae eucharisticae Roberti Bellarmini Jesuitae, ad pios et sapientes pars tertia...* Ambergae, ex officina typographica Schönfeldiana, 1610, 4°. – VD17 39:133967Y

Coll. 3. POLITIANUS, Johannes Angelus: *Philosophiae vel potius sophisticae eucharisticae Rob. Bellarmini Jesuitae, ad pios et sapientes pars altera...* Ambergae, ex officina typographica Schönfeldiana, 1606, 4°. – VD17 39:133965H

Kötés: Pergamenkódex lapjába kötve.

Poss.: 1) Numerum Librorum B(iblio)th(e)cae Collegii Ref(ormat)orum B(iblio)thecae publicae opusculo Politiani [...] Nicol(ous) Menyhárt B(iblio)thecarius A(nno) 1776 2 Novembris (kötéstábla); 2) Jam Stephani P. Nádudvari et Amicor(um) ejus. /:quos inter et ego saltem in usu hujus et similium:/ A(nno) 1699. d(ie) p(rae)sent(e) [...] (címlap); 3) Suis annumerat libris (...) 1765 die 18 8bris (címlap); 4) Est Petri Nadudvari (hátsó kötéstábla).

TtRENkt O 1039

Coll. 1. ALSTED, Johann Heinrich: *Physica harmonica, quatuor libellis methodice proponens*. Herbornae Nassoviorum, [Corvinus], 1616, in 12°. – VD17 23:280723M

Coll. 2. ALSTED, Johann Heinrich: *Metaphysica, tribus libris tractata*. Herbornae Nassoviorum, [Corvinus], 1622, in 12°. – VD17 7:644261H

Kötés: Erősen kopott vörösre festett pergamenkötésben.

Poss.: 1) Est Geor(gii) Thallyai (kötéstábla); 2) Est Mar(tini) Kabai (kötéstábla); 3) Sum ex libris Gregorii H. Füleki (más kézzel: Anno 1729. 1730.) (előzőklap); 4) Michaël Zabolai (címlap); 5) Sum Pauli Sz. Miklósi et amicor(um) (címlap); 6) Sum Nicolai Moragyí et fratrum chr(isti)anorum ejus A(nno) 1636, Papae (címlap); 7) Liber Amplissi(mus) Coetus Debr(ecinensis) (címlap).

Megj.: Mórágyi Miklós lapszéli jegyzeteivel.

TtRENkt Rmk 594

LASKAI CSÓKÁS Péter: *De homine magno illo in rerum natura miraculo et partibus eius essentialibus, lib. II.*, Witebergae, per heredes Johannis Cratonis, 1585, 8°. – RMK III. 744

Kötés: Zöldre festett hártakötésben.

Supralibros: I(ohannes) L(entulus) Sz(epsius) 1586.

Poss.: 1) Liber I(illustris) Collegii Ref(ormatorum) Debrecinensis proprio B(iblio)thecae aere emtus ex th(e)cae Cl(arissimi) et D(octissimi) Dni Petri Bód(!) V. D. M. in Transilv(aniae) dum viveret fidelissi(mi) laboriosissi(mi). Illatus in B(iblio)thecam Debrecinam Die 8 Dec(embris) A(nno) Salutis 1770. B(iblio)thecario Nicolao Menyhárt mp. (kötéstábla); 2) Docto ac erudito juveni D(omino) Joh(anne) L. Szepsino diligenti Scholae patriae informatori Balth(asar) P. Miscolcinus declarandi (animi?) erga [...] grati ergo Witebergae mittebat Anno a natali Christi 1586. (előzőklap); 3) Sum Petri Gidoffalvi (előzőklap); 4) Est Martini Benedeki et amicor(um) ejus Anno 1657 Die 22 7br(is) irta(m) egy kamarába(n) az Fejervari Scholába(n) (címlap); 5) In perpetuus sui nominis et gratitudinis memoriam dedicabat dabat, atq(ue) offerebat hunc libr(um) Coll(egii) N(agy) Enyed(ini) 1716. Th(eca) minor ord(o) 6 Lib(er) 34. (címlap); 6) Johannes Szaszi amico suo Martino Benedeki Anno 1657 Die 1 Decembr(is) (címlapverző); 7) Sum Martini Benedeky (439. p.); 8) P(etri) B(od) (hátsó kötéstábla).

Megj.: az előzőklapon történelmi és teológiai tárgyú feljegyzésekkel.

Említi: OLÁH Róbert, *Bod Péter könyvei a Debreceni Református Kollégiumban = „Kezembe vészem, olvasom és arról elmélkedem”: Emlékkönyv Fekete Csaba születésének 75. és könyvtárosi működésének 50. évfordulójára*, szerk. GÁBORJÁNI SZABÓ Botond, OLÁH Róbert, Debrecen, TtREk Gyűjtemények, 2015 (A Tiszántúli Református Egyházkerületi Gyűjtemények kiadványai), 263.

TtRENkt Rmk 234

Coll. 1. SZEGEDI KIS István: *Theologiae sincerae loci communes de Deo et homine cum confessione de trinitate*. Ed. 5., Basileae, per Conrad Waldkirchium, 1608, in fol. – RMK III. 1052

Coll. 2. SZEGEDI KIS István: *Tabulae analyticae, quibus exemplar illud sanorum sermonum de fide, charitate, et patientia [...] fideliter declaratur*. Basileae, typis Conradi Waldkirchii, 1610, in fol. – RMK III. 1082

Kötés: Német típusú reneszánsz bőrkötésben. A kötéstáblákon 4 keretben liliomos, palmettás, férfi- és női fejes medalionos, láncfűzéses görgetők. A közepmezőben nemesi címer. Metszése poncolt.

Supralibros: S(tephanus) M. T(olcseki) 1625. (jav.: C(aspar) S(imonides) D(ebrecinus))

Poss.: 1) *Materia const(at) t(alleris) Imperialib(us) 2. et Argent(eis) 12. Compactio Imperial(is) 1. et Argent(eis) 6. Francofordiae Cis Viadrum (kötéstábla); 2) Est Casp(aris) S(imonides) Debreceni et Amicor(um) ejus 1632. (kötéstábla); 3) Est Michaelis Kaszoni et fratris ejus (kötéstábla); 4) Est Michaelis Kaszoni et fratrum ejus (előzéklap); 4) Ex Testamentali legatione A(nn)o. 1709. Die 1. Martii pie defuncti D(omi)ni Michaelis Kaszoni obtinet Stephanus Soos mp. (előzéklap); 5) Stephani M. Teolceki et Amicorum. Francofordiae cis Viadrum Anno IehoVa benIgne, In te speraVI non ConfVnDar In aeternVM [1625] 17. Septembr(is) juxta V. festes (címlap); 6) Nunc Petri N. Decsii An(no) 1638. Váradini (címlap); 7) Pauli Medgyesi (címlap).*

TtRENkt 1-3209

Coll. 1. POLYGRANUS, Franciscus: *Postillae enarrationes in Evangelia, prout ivxta ritum sanctae ecclesiae per singulas anni totius sanctorum ferias distributa sunt ... pars tertia.* Coloniae, apud haeredes Arnoldi Birckmanni, 1570, in 8°. – VD16 P-4116

Coll. 2. *Passio Domini nostri Jesu Christi secundum quatuor evangelistas, cum commentariis F. Francisci POLYGRANI.* Coloniae, apud haeredes Arnoldi Birckmanni, 1571, in 8°. – VD16 B-4745

Kötés: Német típusú fatáblás reneszánsz bőrkötésben. A táblákon reformátorok portréit ábrázoló görgető. A középmező lemezről nyomott, az elsón Angyali üdvözlés, felirata: „Ave maria gratia plena Dominus te cum” (Luk 1:28), a hátsón Krisztus megkeresztelése, felirata: „Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene” (Mát 17:5).

Poss.: 1) *Convent(us) Eperjensiensis Ord(o) Fr(atrum) Minor(um) Conventualiu(m) 1719. (címlap); 2) Ex libris Joann(is) [...] Anno 1618. (címlap); 3) Ladislai Sculteti et Amicorum A(nno) 1639. (címlap); 4) Con(ven)tus Eperjes(iensis) O(rdo) Min(orum) Con(ven)tualiu(m) (1. p.).*

Megj.: az előzéklapokon kéziratos bejegyzésekkel.

TtRENkt B 1370

Coll. 1. *Agenda az az: Az anyaszent-egyházbeli szolgálat szerint való tselekedet...* [Debrecen], [Miskolci Csulyak Ferenc], 1713, 8°. – Petrik I. 27

Coll. 2. *Idvességes imádságok, mellyeket a' Borsodi szent társaság, az egyházi szolgának a' Szent Ministeriumra való fel-szenteléskor szokott mondani.* [Az előzővel együtt kiadva.]

Kötés: Sávozott barna bőrkötésben.

Poss.: 1) *Liber B(iblio)thecae I(illustris) Coll(egii) Ref(ormatorum) Debr(ecinensis) proprio aere emtus die 1^a Febr(uarius) 1808. B(iblio)thecario Ord(inario) Andr(ea) Ari mpr. (előzéklap); 2) Possidet hunc Librum [...] Georgius Kovács (előzéklap); 3) Ladislaus G. de Ónika de Had-Pataka possidet ab A(nn)o 1775. Conc(ionator?) p. t. Benkienfís indignus. Res age quae profunt (előzéklap); 4) Michaëlis Zabolai et Amicor(um) ejus (Coll. 1. címlap); 5) Sum Michaëlis Zabolai Ex donatione Clarissimi Superintendentis (Coll. 2. címlap).*

Megj.: az előzéklapokon kéziratos bejegyzések (imádság, Ritus Caenae Dominicae); Debreczenben Rim(a)Sz(ombati) Mihály a' Borsodi Sz(ent) T(ársaság) Seniora által (A coll. 1. címlap alján az impresszum kieg.)

Lásd: FEKETE Csaba, *Ritus Caenae Dominicae – borsodi imádságokkal (1713 – ante 1775)*, Egyháztörténeti Szemle, 2008/2, 3–25.

TtRENkt C 396

D. Aurelii Augustini [...] *Liber de haeresibus, ad quod vult Deum.* Lamberti DANAËI opera emendatus, et commentariis illustratus. Genevae, apud Eustathium Vignon, 1576, in 8°. – Adams A-2202

Kötés: Félpergamén kötésben, színes papírborítással (18. sz.).

Poss.: 1) F. P. A. (címlap); 2) Su(m) Georgii Gönci (címlap); 3) Valentini Csomay et amicor(um) eius fidelium usu (címlap); 4) Valentinus Csomay mp. (címlap); 5) Est Steph(ani) Enyedi Compa(ravit) d(ena)r(ii) 118 1715 (címlap).

Megj.: marginálisokkal.